

Lausunto maakuntien rahoitusta koskevan lakiluonnoksen (HE 15/2017) täydentämiseksi

2212/10.101/2017

KHALL § 67

Valtiovarainministeriö pyytää 10.3.2017 lähettämällään lausuntopyynnöllä lausuntoja esitysluonnoksesta, jossa ehdotetaan täydennettäväksi maakuntien rahoituksesta 2.3.2017 annettua lakiehdotusta siten, että maakuntien rahoitusjärjestelmää voitaisiin käsitellä kokonaisuutena kaikkien maakunnan vastuulle siirtyvien tehtävien rahoituksen osalta.

Annettuun hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus maakuntalaiksi, jossa on ehdotettu säädettäväksi myös muiden kuin sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirtymisestä maakunnalle. Tällaisia tehtäviä ovat aluekehittämisen ja rakennerahastotoiminnan, elinkeinojen edistämisen, alueiden käytön ohjauksen ja suunnittelun, maatalous- ja viljelijäntukihallinnon, maatalous- ja turkistarhayrittäjien lomituksen, vesivarojen käytön ja hoidon, vesien- ja merenhoidon, rakentamisen ohjauksen, kulttuuriympäristön hoidon, maakunnallisen identiteetin ja kulttuurin edistämisen, ympäristötiedon tuottamisen ja jakamisen tehtävät sekä maakunnille lain perusteella annettavat muut alueelliset palvelut. Näiden tehtävien rahoitusta koskevat ehdotukset sisältyvät nyt käsiteltävänä olevaan esitysluonnokseen.

Lakiluonnoksen rahoituslaskelmat perustuvat vuoden 2017 tasoon ja kuvaavat tuoreinta mahdollista arviota maakuntien tulevasta rahoituksesta. Maakunnittaiset tulokset ovat kuitenkin herkkiä muutoksille päivitysten yhteydessä ja laskelmia tullaan siksi päivittämään ennen lopullisia vuoden 2019 rahoituslaskelmia.

Lisäksi esitysluonnoksessa ehdotetaan täydennettäväksi maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaannpanosta annettavaksi ehdotettua lakia sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen toimitiloihin myönnettyjä valtionavustuksia koskevalla pykälällä. Voimaannpanolakiin esitettävällä säännöksellä varmistettaisiin, että uudistuksen toimeenpanon seurauksena kunnilta tai kuntayhtymiltä ei ryhdytä perimään takaisin sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen toimitiloihin myönnettyjä valtionavustuksia, jos toimitilan käyttötarkoituksen, hallinnan tai omistusoikeuden muutos tai jääminen kokonaan pois käytöstä ei johdu kunnan tai kuntayhtymän vaikutusmahdollisuuksien piirissä olevasta syystä, vaan nimenomaan uudistuksen toimeenpanosta.

Lausuntopyyntö liitteineen on saatavilla sote- ja maakuntauudistuksen verkkosivuilla <http://alueuudistus.fi/lausuntopyynnot>.

Lisätietoja asiasta antaa kunnanjohtaja Asta Tolonen, puh. 044 777 3344, sähköposti asta.tolonen@suomussalmi.fi.

Ehdotus:

Suomussalmen kunnanhallitus päättää antaa valtionvarainministeriölle seuraavan lausunnon:

- Lakiluonnoksen mukaan valtion rahoituksen tarkoituksena on varmistaa, että kaikilla maakunnilla on olosuhteista ja maakunnan asukkaiden palvelutarpeiden eroista huolimatta edellytykset toteuttaa lakisääteiset tehtävänsä. Tämä on peruseriaate, josta ei saa tinkiä missään olosuhteissa.

- Siksi rahoituksen kriteeristössä tulee ottaa painotetummin huomioon pitkiin etäisyyksiin ja väestön ikärakenteeseen liittyvät olosuhte- ja tarvetekijät. Ne lisäävät huomattavasti palvelujen tuottamisesta ja palveluverkon ylläpitämisestä ja kehittämisestä johtuvia kustannuksia. Nämä tekijät huomioiden ei ole perusteltua, että lakiluonnokseen sisältyvä rahoitusmuutos on kaikkien maakunnalle siirtyvien tehtävien osalta siirtymäkauden jälkeen Kainuun maakunnalle negatiivinen -53 euroa asukasta kohden. Rahoitustaso tulee saada vähintään nykytilaa (2017) vastaavaksi koko siirtymäkaudella.

- Maakuntien toiminnan vaativassa käynnistymisvaiheessa vuoden 2019 alusta niiden rahoitukseen ei saa muodostua alenemaa. Valtion siirtyvien määrärahojen käyttömahdollisuus on turvattava jatkossa sellaisenaan valtion tekemien sitoumusten toimeenpanemiseksi. Myös kuntayhtymien tekemien pitkien hankesopimusten rahoitus-edellytykset on varmistettava.

- Lakiluonnoksessa kuvattu kriteeristö ei anna maakunnan kannalta riittävän tarkkaa käsitystä kriteerien määrittelyn yhteisvaikutuksista. Maakuntien tulevat tehtävät ja rahoitus on mitoitettava yhteensopivasti ja tasapainoisesti siten, että rahoituksen porrastuksella vältetään suuria muutoksia maakuntien taloudessa.

- Yleiskatteisena hoidettavien tehtävien lisäksi myös muiden tehtävien rahoituksessa tulee ottaa huomioon täysimääräisesti varainhoitovuoden arvioitu kustannustason muutos.

- Maakuntien rahoitus- ja ohjausmallin jatkokehittämiseen tulee panostaa. Yhteinen neuvottelumenettely ja -toimielin rahoituksen ja tehtävien yhteensovittamisesta tarvitaan maakuntien ja valtion välille, jotta muutoksen hallinta ja vaikutusten arviointi toteutuvat. Yhteinen seurantaprosessi on näin suuressa muutoksessa kriittinen tekijä.

- Maakunnille määriteltyjen välittäjäviranomaistehtävien rahoituksen ohjauksesta ja määrittämisestä olisi tarpeen tehdä yksityiskohtaisempia arvioita. Ohjausmekanismia tulisi kehittää valtion ja maakun-

tien neuvottelumenettelyprosessin osana.

- Maakunnille siirtyviin tehtäviin sisäänrakennetut valtion säästö- ja keskittämismatkat eivät saa heikentää käynnistyvien maakuntien toimintaedellytyksiä. Maakunnille on annettava lainsäädännön ja rahoituksen puitteissa riittävästi harkintavaraa palvelujensa ja toimintojensa järjestämiseen.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Kunnanjohtaja Asta Tolonen esitteli asiaa.

Otteen oikeaksi todistaa

Suomussalmella 12.4.2017

Eija Väättäinen